

SDĚLENÍ KOMISE**Pokyny pro použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo**

(2018/C 133/02)

KAPITOLA 1

ÚVOD

1.1 Souvislosti, cíle a oblast působnosti

Komise vytvořila akční plán na omezení plýtvání potravinami jako součást sdělení o oběhovém hospodářství⁽¹⁾. Cílem jedné z iniciativ je zhodnocovat živiny v potravinách⁽²⁾ (aniž by tím vytvořila konkurenci pro zásobování potravinových bank⁽³⁾), které z obchodních důvodů nebo z důvodu problémů způsobených výrobními vadami nebo některými jinými závadami již nejsou určeny k lidské spotřebě, a to jejich bezpečným použitím v krmivech (aniž by tím ohrozila zdraví lidí a zvířat). Při použití takových potravin jako krmivo nebude třeba tyto materiály kompostovat, přeměňovat na bioplyn nebo odstraňovat spalováním či skládkováním. Rozdílné vymezení potravin, vedlejších produktů živočišného původu, krmiv a odpadu má významné důsledky pro legislativní rámec, jímž jsou různé druhy dotčených produktů upraveny.

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2016 proběhla konzultace se zúčastněnými subjekty při platformě EU věnované ztrátám potravin a plýtvání potravinami⁽⁴⁾ s cílem identifikovat problémy související s touto iniciativou. Subjekty hovořily o následujících zdrojích významné nebo nepřiměřené zátěže, která by jim mohla ztížit dodávání nebo dokonce zabránit v dodávání potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, k použití jako krmivo:

- problémy související se schopností zajistit soulad právních předpisů pro použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo s předpisy o krmivech, tzn. s požadavky na bezpečnost krmiv, uplatňování postupů založených na zásadách analýzy rizik a kritických kontrolních bodů (HACCP), zvláštní označování, oddělené skladování a přeprava potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě,
- dvojitá registrace provozu/zařízení jako potravinářského podniku a jako krmivářského podniku, jež by měla za následek dodatečné audity několika různými kontrolními orgány (pro potraviny, vedlejší produkty živočišného původu, krmiva, odpady),
- povinnost subjektů v několika členských státech účastnit se soukromých certifikačních systémů pro správnou výrobní praxi, aby mohly dodávat krmiva v krmivářském odvětví, ačkoli jsou tyto programy z právního hlediska dobrovolné,
- nedostatečná harmonizace požadavků na registraci provozovatelů potravinářských podniků ve členských státech: některé členské státy totiž požadují registraci provozovatele potravinářského podniku jako provozovatele krmivářského podniku pouze tehdy, pokud potraviny jiného než živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, přímo dodává zemědělcům jako krmivo, zatímco v jiných státech se jako provozovatelé krmivářského podniku musejí zaregistrovat všichni provozovatelé potravinářských podniků, kteří dodávají potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, pro použití jako krmivo.

Cílem pokynů je řešit tyto problémy v rámci stávajícího právního rámce. Nevytvářejí tedy žádná nová právní ustanovení, ani se nesnaží vyčerpávajícím způsobem pokrýt veškerá ustanovení v této oblasti. Také je třeba podotknout, že těmito pokyny není dotčen výklad práva Unie podle judikatury Soudního dvora Evropské unie.

(1) Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství, COM(2015) 614 final, 2. prosince 2015.

(2) Pojem potravina je definován v čl. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1).

(3) Pokyny EU k darování potravin viz http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

(4) https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

Cílem pokynů je usnadnit použití některých potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo, a to potravin obsahujících produkty živočišného původu i těch, které je neobsahují. Pokyny by příslušným vnitrostátním a místním orgánům a provozovatelům v potravinovém řetězci měly pomoci s uplatňováním příslušných právních předpisů Unie. Tohoto cíle by mělo být dosaženo prostřednictvím:

- vysvětlení příslušných právních předpisů v závislosti na klasifikaci daného produktu,
- posílení právní jasnosti a
- poskytnutí příkladů osvědčených postupů, jež jsou v souladu se stávajícím regulačním rámcem, aniž by docházelo ke zbytečné administrativní zátěži.

Oblast působnosti pokynů pokrývá:

- produkty z procesu výroby potravin (dodávané výrobcí potravin) a
- potraviny uvedené na trh jako balené nebo ložené potraviny (dodávané velkoobchodníky i maloobchodníky s potravinami).

Tyto pokyny se netýkají použití následujících látek jako krmivo:

- potravinářských přídatných látek, potravinářských enzymů a potravinářských aromat uvedených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1331/2008 ⁽¹⁾,
- doplňků stravy uvedených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ⁽²⁾ a
- odpadu ze stravovacích zařízení ⁽³⁾.

1.2 Právní definice

Obecná pravidla pro uvádění potravin do krmivového řetězce jsou stanovena v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ⁽⁴⁾, (ES) č. 183/2005 ⁽⁵⁾, (ES) č. 767/2009 ⁽⁶⁾ a v pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu, které nejsou určeny k lidské spotřebě, v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ⁽⁷⁾ (dále jen „nařízení o vedlejších produktech živočišného původu“).

Pro účely tohoto sdělení se „potravinami, které již nejsou určeny k lidské spotřebě“ rozumí potraviny vyrobené k lidské spotřebě v plném souladu s potravinovým právem Unie, jež však již nejsou určeny k lidské spotřebě.

Potravina je definována v článku 2 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „jakákoli látka nebo výrobek, zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované, které jsou určeny ke konzumaci člověkem nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat“.

Potravinářský podnik je definován v čl. 3 bodě 2 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „veřejný nebo soukromý podnik, ziskový nebo neziskový, který vykonává činnost související s jakoukoli fází výroby, zpracování a distribuce potravin“.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1331/2008 ze dne 16. prosince 2008, kterým se stanoví jednotné povolovací řízení pro potravinářské přídatné látky, potravinářské enzymy a potravinářská aroma (Úř. věst. L 354, 31.12.2008, s. 1).

⁽²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy (Úř. věst. L 183 12.7.2002, s. 51).

⁽³⁾ Podle nařízení Komise (EU) č. 142/2011 (Úř. věst. L 54 26.2.2011, s. 1), se „odpadem ze stravovacích zařízení“ rozumí veškerý potravinářský odpad včetně použitého stolního oleje s původem v restauracích, stravovacích zařízeních a kuchyních včetně ústředních kuchyní a kuchyní v domácnosti.

⁽⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1).

⁽⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 183/2005 ze dne 12. ledna 2005, kterým se stanoví požadavky na hygienu krmiv (Úř. věst. L 35, 8.2.2005, s. 1).

⁽⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2009 ze dne 13. července 2009 o uvádění na trh a používání krmiv, o změně nařízení (ES) č. 1831/2003 a o zrušení směrnice Rady 79/373/EHS, směrnice Komise 80/511/EHS, směrnice Rady 82/471/EHS, 83/228/EHS, 93/74/EHS, 93/113/ES a 96/25/ES a rozhodnutí Komise 2004/217/ES (Úř. věst. L 229, 1.9.2009, s. 1).

⁽⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 ze dne 21. října 2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a o zrušení nařízení (ES) č. 1774/2002 (nařízení o vedlejších produktech živočišného původu) (Úř. věst. L 300, 14.11.2009, s. 1).

Provozovatel potravinářského podniku je definován v čl. 3 bodě 3 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „fyzická nebo právnická osoba odpovědná za plnění požadavků potravinového práva v potravinářském podniku, který řídí“.

Krmivo je definováno v čl. 3 bodě 4 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „látka nebo výrobek, včetně doplňkových látek, zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované, určené ke krmení zvířat orální cestou“.

Krmivářský podnik je definován v čl. 3 bodě 5 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „soukromý nebo veřejný podnik, ziskový nebo neziskový, který vykonává činnost související s produkcí, výrobou, zpracováním, skladováním, přepravou nebo distribucí krmiv, včetně výrobce, který vyrábí, zpracovává nebo skladuje krmivo určené ke krmení zvířat na svém vlastním hospodářství“.

Provozovatel krmivářského podniku je definován v čl. 3 bodě 6 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „fyzická nebo právnická osoba odpovědná za plnění požadavků potravinového práva v krmivářském podniku, který řídí“.

Provoz je definován v čl. 3 písm. d) nařízení (ES) č. 183/2005 jako „kterákoli jednotka krmivářského podniku“ a v čl. 2 odst. 1 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 ⁽¹⁾ jako „jakákoli jednotka potravinářského podniku“.

Zařízení (nebo podnik) je definováno v čl. 3 bodě 13 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu jako „jakékoli místo, kde probíhá jakákoli činnost zahrnující manipulaci s vedlejšími produkty živočišného původu nebo se získanými produkty, kromě rybářských plavidel“.

Maloobchod je definován v čl. 3 bodě 7 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „manipulace s potravinami nebo jejich zpracování a skladování v místě prodeje nebo dodávky konečnému spotřebiteli; zahrnuje distribuční terminály, provozy veřejného stravování, závodní jídelny, podnikové restaurační služby, restaurace a další podobné stravovací provozovny, obchody, distribuční centra supermarketů a velkoobchodní prodejny“.

Uvádění na trh (nebo uvedení na trh) je definováno:

- a) v čl. 3 bodě 8 nařízení (ES) č. 178/2002 jako „držení potravin nebo krmiv za účelem prodeje, včetně nabízení k prodeji nebo jakékoli jiné formy převodu, zdarma nebo za úplaty, jakož i prodej, distribuce, a další formy převodu jako takové“ a
- b) v čl. 3 bodě 14 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu jako „jakákoli činnost, jejímž účelem je prodávat vedlejší produkty živočišného původu nebo získané produkty třetí osobě ve Společenství, nebo jakákoli jiná forma dodávky za úplaty nebo bezúplatně této třetí osobě nebo skladování za účelem dodávky této třetí osobě“.

Vedlejší produkty živočišného původu jsou definovány v čl. 3 bodě 1 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu jako „celá těla zvířat nebo jejich části, produkty živočišného původu nebo jiné produkty získané ze zvířat, které nejsou určeny k lidské spotřebě, včetně oocytů, embryí a spermatu“.

Získané produkty jsou definovány v čl. 3 bodě 2 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu jako „produkty získané z jednoho nebo více ošetření, přeměn nebo fází při zpracování vedlejších produktů živočišného původu“.

„Bývalé/vyřazené potraviny, které se již jako potraviny nepoužívají“ jsou definovány v části A bodě 3 přílohy nařízení Komise (EU) č. 68/2013 ⁽²⁾ jako „potraviny (jiné než zbytky ze stravování), které byly vyrobeny pro lidskou spotřebu v plném souladu s potravinovým právem Unie, které však již nejsou určeny k lidské spotřebě z praktických nebo logistických důvodů nebo z důvodu problémů způsobených výrobními vadami, vadami balení nebo jinými závadami a které nepředstavují žádná zdravotní rizika, jsou-li používány jako krmivo“.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin (Úř. věst. L 139, 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ Nařízení Komise (EU) č. 68/2013 ze dne 16. ledna 2013 o katalogu pro krmné suroviny (Úř. věst. L 29, 30.1.2013, s. 1).

„Krmné suroviny“ jsou definovány v čl. 3 odst. 2 písm. g) nařízení (ES) č. 767/2009 jako „produkty rostlinného nebo živočišného původu, jejichž hlavním účelem je uspokojit nutriční potřebu zvířat, v přírodním stavu, čerstvé nebo konzervované, a výrobky získané jejich průmyslovým zpracováním, jakož i organické nebo anorganické látky, obsahující doplňkové látky či nikoliv, které jsou určeny ke krmení zvířat orální cestou, ať již jako takové, po zpracování, pro přípravu krmných směsí nebo jako nosiče do premixů“.

Odpad je v rámcové směrnici o odpadech Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008⁽¹⁾ vymezen jako „jakákoli látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje nebo má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil“. Vysvětlení klíčového pojmu „zbavování“ se odpadu:

- Zbavování zahrnuje jak využívání, tak i odstraňování odpadů. To však neznamená, že všechny látky, jež jsou nějakým způsobem využity/odstraněny, jsou samy o sobě odpadem.
- Zbavování může zahrnovat jakoukoli látku s pozitivní, neutrální nebo negativní obchodní hodnotou.
- Zbavování může být stanoveno zákonem, nebo úmyslným či neúmyslným rozhodnutím držitele odpadu.
- Místo skladování materiálu nerozhoduje o jeho klasifikaci jako odpadu.

„Využití“ je v rámcové směrnici o odpadech vymezeno jako „jakákoli činnost, jejímž hlavním výsledkem je, že odpad slouží užitečnému účelu tím, že nahradí jiné materiály, které by jinak byly použity ke konkrétnímu účelu, nebo jejímž výsledkem je, že je odpad upraven k tomuto konkrétnímu účelu, a to v daném zařízení nebo v širším hospodářství“.

1.3 Klasifikace potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě

Potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě

- a) Produkty, které nejsou složeny z produktů živočišného původu ani je neobsahují nebo jimi nejsou kontaminovány; tyto produkty jiného než živočišného původu se mohou:
 - i) přímo stát krmivem ve smyslu a v oblasti působnosti nařízení (ES) č. 178/2002, pokud jsou vedlejšími produkty vznikajícími v procesu výroby potravin, nebo
 - ii) stát odpadem ve smyslu a v oblasti působnosti rámcové směrnice o odpadech (než se stanou krmivem), pokud jsou konečnými produkty.
- b) Produkty složeny z produktů živočišného původu, nebo které je obsahují či jsou jimi kontaminovány; tyto produkty živočišného původu se stávají vedlejšími produkty živočišného původu ve smyslu a v oblasti působnosti nařízení o vedlejších produktech živočišného původu (než se stanou krmivem).

Vyřazení produktu z potravinového řetězce a zajištění, že již dále není určen k lidské spotřebě, může být buď vyžadováno ze zákona (např. potraviny podléhající rychlé zkáze, které nesmí být uvedeny na trh po datu použitelnosti, neboť by nebyly bezpečné k lidské spotřebě), nebo rozhodnutím odpovědného provozovatele potravinářského podniku. Rozhodnutí odstranit produkt z potravinového řetězce určeného k lidské spotřebě je nezvratné.

Pokud jsou potraviny složeny z produktů živočišného původu nebo je obsahují či jsou jimi kontaminovány, přímo podléhají pravidlům stanoveným v nařízení o vedlejších produktech živočišného původu. Z tohoto důvodu se potraviny živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, nejprve stanou vedlejšími produkty živočišného původu a v souladu s pravidly stanovenými v nařízení o vedlejších produktech živočišného původu a v nařízení o přenosných spongiformních encefalopatiích (nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001⁽²⁾) se mohou stát krmivem. Tato otázka je řešena v kapitole 4 tohoto sdělení.

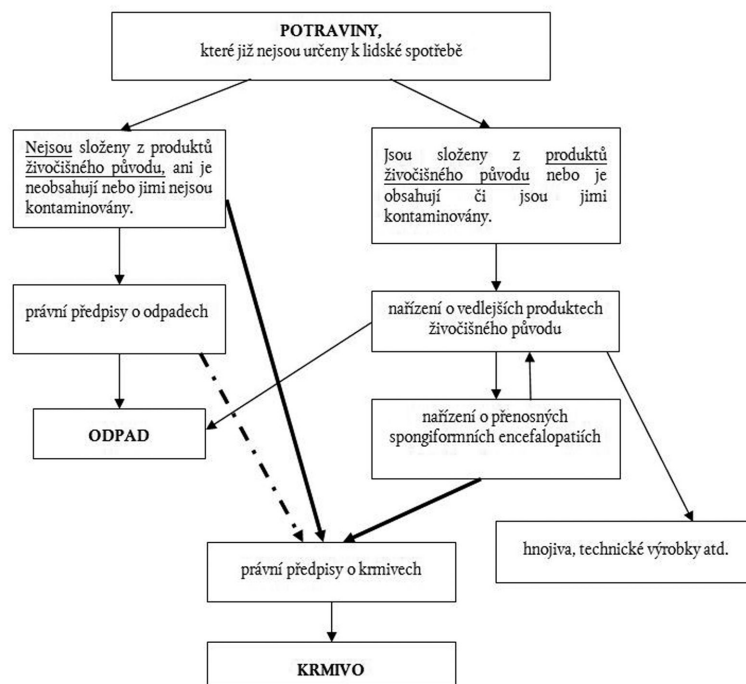
⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (Úř. věst. L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 ze dne 22. května 2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií (Úř. věst. L 147, 31.5.2001, s. 1).

Pokud nějaká šarže produktu obsahuje označení, že není určena k použití jako krmivo, provozovatel nesmí v pozdější fázi řetězce toto prohlášení změnit. Tyto produkty nesmí následně vstoupit do krmivového řetězce (příloha II nařízení (ES) č. 183/2005).

Graf

Vývojový diagram od potravin ke krmivům

Legenda: - - - -> : zvláštní podmínky

KAPITOLA 2

OBECNÁ PRAVIDLA

Článek 15 nařízení (ES) č. 178/2002 zakazuje uvádět krmiva, která nejsou bezpečná, na trh a krmit jimi zvířata určená k produkci potravin. Článek 4 nařízení (ES) č. 767/2009 působnost této zásady rozšiřuje na všechna zvířata.

V souladu s čl. 17 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002 je hlavní povinností provozovatelů krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce zajistit v podnicích, které řídí, aby krmiva splňovala požadavky potravinového práva, které se týkají jejich činnosti, a kontrolovat plnění těchto požadavků.

Určování skutečností a okolností, za kterých by provozovatelé mohli nést trestněprávní a/nebo občanskoprávní odpovědnost, se odvíjí od struktury jednotlivých vnitrostátních právních systémů. Další informace o smyslu a dopadu čl. 17 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002 v souvislosti s rozdělením odpovědnosti v zemědělsko-potravinovém řetězci lze nalézt v pokynech Komise pro provádění obecného potravinového práva ⁽¹⁾.

Podle článku 18 nařízení (ES) č. 178/2002 musí být provozovatelé potravinářských a krmivářských podniků schopni identifikovat každou osobu, která jim dodala potravinu, krmivo, hospodářské zvíře nebo jakoukoli látku, která je určena k přimísení do potravin nebo krmiva nebo u níž se předpokládá, že do nich bude přimísená. Tato zásada sledovatelnosti zajišťuje integritu celého potravinového řetězce.

⁽¹⁾ Pokyny pro provádění článků 11, 12, 14, 17, 18, 19 a 20 nařízení (ES) č. 178/2002 o obecném potravinovém právu (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_implementation-guidance_en.pdf, s. 12).

KAPITOLA 3

POTRAVINY, KTERÉ NEOBSAHUJÍ PRODUKTY ŽIVOČIŠNÉHO PŮVODU A JIŽ NEJSOU URČENY K LIDSKÉ SPOTŘEBĚ**3.1 Potraviny, které nejsou složeny z produktů živočišného původu ani je neobsahují nebo jimi nejsou kontaminovány, a právní předpisy o odpadech**

Pokud produkty pocházející z výroby potravin a potraviny nejsou složeny z produktů živočišného původu ani je neobsahují nebo jimi nejsou kontaminovány, a pokud již nejsou určeny k lidské spotřebě, tzn. potraviny, kterých je třeba se zbavit, mohou se stát odpadem, nebo být použity jako krmivo. Je zapotřebí rozlišovat čtyři různé případy popsané v písmenech a) a b).

a) Produkty vznikající v procesu výroby potravin jiné než konečné produkty:

V mnohých odvětvích potravinářského průmyslu při procesu výroby potravin vznikají vedlejší produkty použitelné jako krmivo, např.:

při drcení slunečnicových semen vznikají slunečnicové expelery,

při mletí mouky vznikají pšeničné klíčky,

při výrobě cukru vzniká řepná melasa,

při výrobě škrobu vzniká koláč ze škrobových hydrolyzátů,

při výrobě pečiva a cukroví, které neobsahují živočišné produkty, vznikají vedlejší produkty průmyslové výroby pečiva a těstovin.

Tyto vedlejší produkty z potravinářského průmyslu nemají žádné datum použitelnosti ani datum minimální trvanlivosti ve smyslu oddílu 5.1, ale uplatňuje se na ně přístup k „materiálům, které v potravinářských provozech/zařízeních spadly na zem“ ve smyslu oddílu 5.2. Vedlejší produkty nejsou považovány za odpad, pokud splní kumulativní kritéria stanovená v článku 5 rámcové směrnice o odpadech⁽¹⁾. Důkazní břemeno prokázat příslušnému orgánu, že kritéria pro klasifikaci konkrétního produktu jako materiálu, který není odpadem, jsou splněna, nese příslušný provozovatel potravinářského podniku.

Některé vnitrostátní orgány pro dohled nad odpady vyžadují od provozovatelů potravinářských zařízení zvláštní osvědčení obsahující podrobné odůvodnění, že daný produkt, který dodávají pro použití jako krmivo, splňuje kritéria stanovená v rámcové směrnici o odpadech pro klasifikaci materiálů, které nejsou odpady. Toto osvědčení lze považovat za nadbytečné, jelikož provoz/zařízení potravinářského podniku, např. pivovar, který odesílá kvasnice jako krmnou surovinu, musí být zaregistrován jako provoz/zařízení krmivářského podniku, a tudíž je pod plnou kontrolou orgánů pro dohled nad krmivy.

b) Konečné potravinářské produkty na úrovni výroby potravin nebo na velkoobchodní či maloobchodní úrovni:

Provozovatel potravinářského podniku se může rozhodnout, že konečné potravinářské produkty na úrovni výroby potravin (např. cukr, slunečnicový olej, rozlámané či zdeformované sušenky) a potraviny, jež byly uvedeny na trh a dostaly se na velkoobchodní nebo maloobchodní úroveň (např. chléb v pekařstvích a supermarketech), by již neměly být určeny k lidské spotřebě, ale spíše k použití jako krmivo. Takové produkty nesplňují kritéria na vedlejší produkty stanovené v rámcové směrnici o odpadech ani v případě, že jsou určeny k použití jako krmivo. Proto orgány v řadě členských států na tyto potraviny přísně uplatňují požadavky rámcové směrnice o odpadech a považují rozhodnutí provozovatele potravinářského podniku vyřadit je z potravinového řetězce za zbavování se potravin. Dobrým příkladem této praxe je skutečnost, že nákladní vozy převážející potraviny jiného než živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, nýbrž mají vstoupit

⁽¹⁾ Kritéria vztahující se na vedlejší produkty, které nebudou považovány za odpad (vysvětlivky v příloze tohoto sdělení):

- jejich výroba je nedílnou součástí výrobního procesu,
- lze je využít přímo bez dalšího zpracování jiným než běžným průmyslovým způsobem,
- jejich další využití jako krmiva je jisté: nejedná se pouze o možnost, ale je zaručeno, že materiál bude použit v souladu s předpisy o bezpečnosti krmiv,
- další využití je zákonné, tj. látka nebo předmět splňují všechny příslušné požadavky, pokud jde o výrobek, životní prostředí a ochranu zdraví u konkrétního použití.

do krmivového řetězce (např. balené sušenky převážené přes hranice členských států), mohou být pokutovány za nedodržování požadavků rámcové směrnice o odpadech, protože přijímající členský stát takovou zásilku považuje za odpad.

Požadavek na dodržování právních předpisů Unie o odpadech předtím, než se potraviny jiného než živočišného původu mohou stát krmivem, představuje významnou zátěž pro provozovatele, kteří zvažují jejich dodávání do krmivového řetězce. Tento požadavek může představovat překážku pro volný pohyb těchto produktů na vnitřním trhu, neboť některé členské státy vyžadují uplatňování přepravních pravidel na základě předpisů Unie o odpadech, zatímco jiné uplatňují potravinové právo. Rámcová směrnice o odpadech je v současné době revidována a návrh Komise⁽¹⁾ počítá s vynětím materiálů jiného než živočišného původu určených k použití jako krmivo z její oblasti působnosti.

Přístupy týkající se data použitelnosti a data minimální trvanlivosti ve smyslu oddílu 5.1 a v souvislosti s „materiály, které v potravinářských provozech/zařízeních spadly na zem“ ve smyslu oddílu 5.2 se vztahují na konečné produkty uvedené v tomto oddíle.

Shrnutí tohoto oddílu

1. *Vedlejší produkty jiného než živočišného původu z potravinářského průmyslu uvedené v písmeni a) tohoto oddílu by neměly být automaticky považovány za odpad a mohou přímo spadat pod právní předpisy o krmivech.*
2. *Provozovatelé potravinářských podniků jsou odpovědní za to, aby prokázali, že vedlejší produkty jiného než živočišného původu uvedené v písmeni a) tohoto oddílu, které uvádějí na trh jako krmivo, nejsou odpadem. Obecný požadavek na osvědčení produktu jako materiálu, který není odpadem, by však neměl být zapotřebí vzhledem k tomu, že provozovatelé potravinářských podniků, kteří takové vedlejší produkty uvádějí na trh jako krmivo, jsou zároveň registrováni jako provozovatelé krmivářských podniků.*
3. *V souladu s budoucím vynětím materiálů jiných než živočišného původu určených k použití jako krmivo z oblasti působnosti rámcové směrnice o odpadech bude povoleno přímé použití jako krmivo konečných potravinářských produktů uvedených v písmeni b) tohoto oddílu, aniž by se předtím řídily právními předpisy o odpadech.*
4. *Dokud nebude revidovaná rámcová směrnice o odpadech přijata a provedena, konečné potravinářské produkty, které již nejsou určeny k lidské spotřebě uvedené v písmeni b) tohoto oddílu, mohou podléhat právním předpisům Unie a vnitrostátním předpisům o odpadech, než mohou být použity jako krmivo.*

3.2 Požadavky na provozovatele potravinářských podniků, kteří dodávají potraviny jiného než živočišného původu do krmivového řetězce

Provozy/zařízení v potravinovém řetězci⁽²⁾, které se zabývají výrobou, distribucí a velkoobchodním a maloobchodním prodejem potravin jiného než živočišného původu, musejí být podle nařízení (ES) č. 852/2004 o hygieně potravin⁽³⁾ zaregistrovány nebo schváleny. Kompletní seznam potravinářských provozů/zařízení schválených Uníí v různých členských státech je uveden zde:

http://ec.europa.eu/food/safety/biosafety/food_hygiene/eu_food_establishments_en

Seznamy potravinářských provozů/zařízení, které musejí být pouze zaregistrovány, ale ne schváleny, jsou zcela v kompetenci příslušných orgánů členských států.

3.2.1 Požadavky na provozovatele, kteří poskytují produkty jako krmivo nebo jako odpad určený k využití

V zásadě může provozovatel poskytovat potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako

— krmivo (vedlejší produkty uvedené v oddílu 3.1 písm. a) a po přijetí a provedení revidované rámcové směrnice o odpadech také produkty uvedené v oddílu 3.1 písm. b)),

⁽¹⁾ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2008/98/ES o odpadech <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52015PC0595>.

⁽²⁾ Nařízení (ES) č. 178/2002 stanoví, že krmivářské odvětví je nedílnou součástí potravinového řetězce.

⁽³⁾ Podle článku 6 nařízení (ES) č. 852/2004 musejí být všechny provozy/zařízení provozovatelů potravinářských podniků zaregistrovány u příslušného orgánu. Účelem registrace je poskytnout příslušným orgánům v členských státech informace o umístění těchto provozů/zařízení a jejich činnostech, aby mohly provádět oficiální kontroly, kdykoli to je uznáno za nutné.

— odpad určený k využití (konečné produkty uvedené v oddílu 3.1 písm. b)).

a) Produkty poskytované jako krmivo

Nařízení (ES) č. 183/2005 stanoví, jací provozovatelé krmivářských podniků se musejí v souladu s článkem 9 uvedeného nařízení zaregistrovat. Provozovatel krmivářského podniku musí zajistit, že jsou dodržena všechna příslušná ustanovení předpisů o krmivech, jako jsou pravidla pro hygienu krmiv, limity reziduí kontaminujících látek či označování. Provozovatelé krmivářských podniků, na které se nevztahuje čl. 5 odst. 1 nařízení (ES) č. 183/2005 (prvovýrobci), musejí uplatnit přílohu II daného nařízení včetně vytvoření plánu HACCP. Obecně⁽¹⁾ musí být provozovatel uvádějící krmiva na trh registrován jako provozovatel krmivářského podniku.

Provozovatelé potravinářských podniků, kteří na trh Unie uvádějí vedlejší produkty vznikající při procesu výroby potravin uvedené v oddílu 3.1 písm. a), jsou považováni za provozovatele krmivářských podniků a musí zajistit dodržování požadavků uvedených v právních předpisech o krmivech včetně registrace jako provozovatele krmivářského podniku.

b) Produkty poskytované jako odpad určený k využití

Konečné potravinářské produkty jiného než živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, uvedené v oddílu 3.1 písm. b), by do doby, než bude přijata a provedena revidovaná rámcová směrnice o odpadech, mohly mít status „odpadu určeného k využití“. Provozovatel potravinářského podniku by se tak při dodávání těchto produktů do krmivového řetězce musel řídit vnitrostátním právním režimem. Jakmile budou potraviny jiného než živočišného původu určeny k použití jako krmivo vyňaty z oblasti působnosti právních předpisů Unie a vnitrostátních předpisů o odpadech, mohly by přímo vstoupit do krmivového řetězce. Příkladem může být okoralý balený⁽²⁾ chléb ze supermarketů: pokud supermarket takový chléb uvede na trh jako nevyhovující (viz oddíl 6.2) krmivo (tj. bývalé/vyřazené potraviny, které se již jako potraviny nepoužívají, vymezené v oddíle 1.2) s označením „výrobek z průmyslové výroby pečiva a těstovin“ (položka 13.1.1. v katalogu krmných surovin), je považován za provozovatele krmivářského podniku, a musí zajistit dodržování požadavků právních předpisů o krmivech včetně registrace jako provozovatele krmivářského podniku.

3.2.2 Opatření ke zvyšování použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo

Požadavek na již registrovaného provozovatele potravinářského podniku, který má v úmyslu dodávat určitou potravinu do krmivového řetězce, aby se registroval jako provozovatel krmivářského podniku, a tudíž odpovídal za veškeré požadavky na bezpečnost krmiv, by mohl např. drobnějším maloobchodníkům s potravinami v tomto záměru zabránit. Aby se zvýšilo používání potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo, existují dvě možnosti, jak tuto zátěž pro uvedené provozovatele potravinářských podniků snížit:

a) Podpora pro provozovatele potravinářských podniků s cílem zajistit soulad s krmivovým právem

Článek 22 nařízení o hygieně krmiv stanoví, že by mohly být vytvořeny pokyny pro maloobchodníky s potravinami odesílající potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo; tyto pokyny by jim pomohly vypořádat se s krmivovými právy (bezpečnostní opatření, označování, limity pro kontaminující látky). Maloobchodníkům s potravinami by s vyvinutím zjednodušeného a individuálně přizpůsobeného systému HACCP pro provozovatele krmivářských podniků mohla pomoci i sdružení zúčastněných subjektů.

⁽¹⁾ Komise zahájila projekt na vytvoření pokynů, které budou řešit, mimo jiné, otázku začátku krmivového řetězce. Cílem tohoto dokumentu je vytvořit systém na pomezí potravin a krmiv, který bude předcházet nadbytečné administrativní zátěži a zároveň zajistí integritu krmivového řetězce (dokument s pokyny o provádění některých ustanovení nařízení (ES) č. 183/2005, kterým se stanoví požadavky na hygienu krmiv).

⁽²⁾ V příloze III nařízení (ES) č. 767/2009 jsou „obaly z použití produktů zemědělského a potravinářského průmyslu a jejich části“ uvedeny jako materiály, jejichž uvádění na trh nebo použití pro účely výživy zvířat je zakázáno.

b) Provozovatel potravinářského podniku uvede příslušný produkt na trh jako „potravinu“:

Maloobchodník s potravinami, registrovaný a schválený podle nařízení (ES) č. 852/2004, uvádí potravinu jako takovou, v souladu s potravinovým právem, na trh pro provozovatele krmivářského podniku, který potravinu sbírá k přeměně na krmivo nebo ji přímo přemění na krmivo⁽¹⁾. Krmivový řetězec začíná u provozovatele přijímajícího tuto potravinu. Tento provozovatel krmivářského podniku je odpovědný za soulad s krmivových právem. Ve výše uvedeném příkladu by supermarket dodával okoralý chléb výrobcí krmiv. Provozovatel potravinářského podniku by se nemusel registrovat podle nařízení (ES) č. 183/2005, protože dodávaný produkt jako takový je stále potravina (tzn., že se uplatňují pravidla na potraviny), nikoli už krmivo. Navíc nemůže být dodáván přímo zemědělcům, aby jím krmili zvířata, protože bez dalšího zpracování není způsobilý ke krmení zvířat orální cestou.

Shrnutí tohoto oddílu

5. *Dokud nebude revidovaná rámcová směrnice o odpadech přijata a provedena, potraviny jiného než živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, mohou vstoupit do krmivového řetězce jako „odpad určený k využití“ v souladu s právními předpisy Unie a vnitrostátními předpisy upravujícími takový odpad.*
6. *Pokyny pro provozovatele potravinářských podniků, kteří dodávají potraviny jiného než živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo, by mohly zmírnit zátěž, které jsou provozovatelé vystaveni při dodržování pravidel krmivového práva.*
7. *Maloobchodníci s potravinami dodávající příslušné produkty jako potraviny provozovatelům krmivářských podniků, kteří je přeměňují na krmivo, se nemusejí registrovat jako provozovatelé krmivářských podniků.*

KAPITOLA 4

POTRAVINY, KTERÉ OBSAHUJÍ PRODUKTY ŽIVOČIŠNÉHO PŮVODU A JIŽ NEJSOU URČENY K LIDSKÉ SPOTŘEBĚ

4.1 Potraviny složené z produktů živočišného původu, nebo které je obsahují či jsou jimi kontaminovány

Potraviny složené z produktů živočišného původu, nebo které je obsahují či jsou jimi kontaminovány, nemohou být při výrobě krmiv přímo použity. Vždy se musejí nejdříve řídit ustanoveními nařízení o vedlejších produktech živočišného původu. V tomto nařízení jsou jasně rozlišeny potraviny živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě z obchodních důvodů nebo z důvodu problémů způsobených výrobními vadami, vadami balení nebo jinými závadami (tj. potraviny, kterých je třeba se zbavit) od odpadu ze stravovacích zařízení. Vzhledem k tomu, že není definován minimální obsah materiálů živočišného původu, vztahují se na všechny takové potraviny, které jsou složené z produktů živočišného původu, nebo které je v jakémkoli množství obsahují či jsou jimi kontaminovány, právní předpisy o vedlejších produktech živočišného původu.

Provozovatel potravinářského podniku, který se rozhodne takové potraviny živočišného původu dodávat pro použití jako krmivo, je vyňat z oblasti působnosti rámcové směrnice o odpadech (čl. 2 odst. 2 písm. b)) a podléhá kontrolám stanoveným v právních předpisech o vedlejších produktech živočišného původu.

Vedlejší produkty živočišného původu kontaminované odpadem⁽²⁾, který podléhá kontrolám v souladu s rámcovou směrnicí o odpadech, budou prohlášeny za materiál kategorie 2 nebo 1 podle nařízení o vedlejších produktech živočišného původu a nesmějí do krmivového řetězce vstoupit ani v žádné pozdější fázi.

V souladu s čl. 10 písm. e) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu patří vedlejší produkty živočišného původu, které vznikají při výrobě produktů určených k lidské spotřebě, včetně odtučněných kostí, škvarků a kalu z odstředivky a separátoru ze zpracování mléka, mezi materiály kategorie 3 (použití jako krmivo) definované v uvedeném nařízení.

⁽¹⁾ Tyto potraviny se liší od bývalých/vyřazených potravin, které se již jako potraviny nepoužívají, definovaných v oddíle 1.2, protože provozovatel odpovědný za uvedení na trh nezaručuje, že „nepředstavují žádná zdravotní rizika, jsou-li používány jako krmivo.“

⁽²⁾ Pokyny pro přítomnost nebo rezidua obalových materiálů jsou uvedeny v oddíle 6.2.

Ustanovení čl. 10 písm. f) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu stanoví, že potraviny obsahující produkty živočišného původu, které z obchodních důvodů nebo z důvodu problémů způsobených výrobními vadami, vadami balení nebo jinými závadami, z nichž nevzniká žádné riziko pro zdraví lidí ani zvířat, již nejsou určeny k lidské spotřebě, jsou zahrnuty do materiálů kategorie 3. Materiály kategorie 3 uvedené v čl. 10 písm. f) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu jsou běžně dodávány do zařízení zpracovávajícího vedlejší produkty živočišného původu spolu s nebo smíchané s prvními baleními a dalšími baleními, což jsou odpadní materiály. První balení a další balení jsou od vedlejších produktů živočišného původu odděleny až v zařízení zpracovávajícím vedlejší produkty živočišného původu kategorie 3. Směs odpadu a vedlejších produktů živočišného původu nemusí být nutně klasifikována jako materiál kategorie 2 ani jako materiál kategorie 1.

Použití potravin živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo se řídí zvláštními požadavky na zpracování a omezení použití uvedenými v oddíle 4.3 tohoto sdělení.

4.2 Registrace provozovatelů potravinářských podniků, jež dodávají potraviny živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě

V souladu se článkem 23 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu se musejí registrovat všichni provozovatelé, kteří působí v jakékoli fázi výroby, přepravy, manipulace, zpracování, skladování, uvádění na trh, distribuce, používání či neškodného odstraňování vedlejších produktů živočišného původu a získaných produktů, pokud již nebyli schváleni v souladu se článkem 24 téhož nařízení. Seznam provozovatelů, podniků či provozů/zařízení registrovaných nebo schválených v souladu s nařízením o vedlejších produktech živočišného původu naleznete na této internetové stránce:

http://ec.europa.eu/food/safety/animal-by-products/approved-establishments_en

V souladu s čl. 23 odst. 4 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu se nemusejí registrovat provozy/zařízení vyrábějící vedlejší produkty živočišného původu, které již byly schváleny nebo registrovány v souladu s nařízením (ES) č. 852/2004 nebo nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004⁽¹⁾. Uvedená odchylka však provozovatele neosvobozuje od povinnosti získat schválení podle nařízení o vedlejších produktech živočišného původu, pokud vykonávají činnosti popsané v článku 24 uvedeného nařízení.

Zpracované vedlejší produkty živočišného původu určené k použití jako krmivo mohou být dodávány pouze provozovatelům krmivářských podniků registrovaným nebo schváleným v souladu s nařízením (ES) č. 183/2005.

4.3 Požadavky na zpracování a omezení použití potravin živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě

Nařízení o vedlejších produktech živočišného původu a nařízení o přenosných spongiformních encefalopatiích stanovují přísná pravidla omezující použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a jsou složeny z materiálů živočišného původu nebo které jej obsahují či jím je kontaminovány, jako krmivo, a to v závislosti na typu materiálu živočišného původu v těchto potravinách. Například potraviny obsahující bílkoviny přežvýkavců jiné než mléko/mléčné výrobky nebo tavené/škvařené tuky nesmí být používány jako krmivo pro hospodářská zvířata, s výjimkou kožesinových zvířat. Dalším příkladem jsou potraviny obsahující ryby, které nemohou být přímo použity jako krmivo, ale mohou být dále zpracovány na rybí moučku, přičemž rybí moučkou nelze krmit přežvýkavce jiné než neodstavené přežvýkavce. Zpracovatelé potravin proto musejí od potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a jsou způsobilé/nejsou způsobilé ke vstupu do krmivového řetězce, nebo jsou způsobilé pouze pro některé druhy, oddělovat potraviny obsahující materiály živočišného původu a musejí uplatňovat řádné ošetřování a označování, aby zajistili konečné použití, které je bezpečné pro zdraví lidí a zvířat a v souladu s právními předpisy o vedlejších produktech živočišného původu a o přenosných spongiformních encefalopatiích.

Nařízení o vedlejších produktech živočišného původu a nařízení o přenosných spongiformních encefalopatiích zahrnují požadavky na zpracování a omezení použití potravin živočišného původu, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, jako krmivo s cílem chránit zdraví zvířat. Řada produktů živočišného původu může být sice bezpečná pro lidskou spotřebu, ale nikoli pro zdraví zvířat, například proto, že může obsahovat patogeny slintavky a kulhavky, klasického moru prasat nebo afrického moru prasat. Nařízení o přenosných spongiformních encefalopatiích obsahuje „úplný zákaz krmení“, podle kterého se hospodářská zvířata, s výjimkou několika málo odchylek, nesmí krmit zpracovanými živočišnými bílkovinami, aby se nemoc šílených krav (BSE) nešířila krmivovým řetězcem. Z tohoto důvodu není řada živočišných produktů způsobilých k lidské spotřebě bez dalšího zpracování způsobilá k použití jako krmivo, nebo nesmí být v části krmivového řetězce používána.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro potraviny živočišného původu (Úř. věst. L 139, 30.4.2004, s. 55).

Potravinami, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a obsahují bílkoviny přezvýkavců jiné než mléčné výrobky, nesmějí být krmeny žádná hospodářská zvířata s výjimkou kožešinových zvířat. Z tohoto důvodu mohou být odstraňované potraviny obsahující bílkoviny z přezvýkavců jiné než mléčné výrobky používány pouze jako krmivo pro kožešinová zvířata a zvířata v zájmovém chovu. Potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, zpracované do taveného/škvařeného tuku přezvýkavců v souladu s právními předpisy o vedlejších produktech živočišného původu a obsahující maximálně 0,15 % hmotnostních nerozpustných nečistot, však hospodářským zvířatům podávány být mohou.

Požadavky na zpracování potravin živočišného původu, kterých je třeba se zbavit, a jejich uvádění na trh jsou stanoveny v příloze X nařízení Komise (EU) č. 142/2011⁽¹⁾.

Materiály kategorie 3 uvedené v čl. 10 písm. a) až m) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu mohou být používány pro výrobu krmiva pro hospodářská zvířata poté, co budou zpracovány do zpracovaných živočišných bílkovin nebo tavených/škvařených tuků v souladu s přílohou X nařízení (EU) č. 142/2011.

Syrové maso může být použito pro výrobu krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, která se uvádějí na trh v souladu s článkem 35 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu a požadavky stanovenými v příloze XIII nařízení (EU) č. 142/2011.

Bývalé/vyřazené potraviny, které se již jako potraviny nepoužívají, mohou být použity k výrobě krmiva pro kožešinová zvířata, která se uvádějí na trh v souladu s článkem 36 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu.

Některé materiály kategorie 3 uvedené v oddíle 10 přílohy X nařízení (EU) č. 142/2011 mohou být uváděny na trh jako krmivo pro hospodářská zvířata, a to bez dalšího zpracování, pokud materiál:

- pochází z Unie,
- prošel zpracováním v souladu s čl. 2 odst. 1 písm. m) nařízení (ES) č. 852/2004, nebo v souladu s nařízením (EU) č. 142/2011,
- nebyl v kontaktu s žádnými jinými materiály kategorie 3 a
- byla přijata veškerá nezbytná preventivní opatření, aby se zabránilo kontaminaci materiálu.

V souladu s kapitolou II oddílem 4 částí II přílohy X nařízení (EU) č. 142/2011 může příslušný orgán povolit zpracování, používání a skladování mléka, mléčných výrobků a produktů získaných z mléka, kromě kalu z odstředivky a separátoru, což jsou materiály kategorie 3 uvedené v čl. 10 písm. e) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu, a také mléka, mléčných výrobků a produktů získaných z mléka uvedených v čl. 10 písm. f) a h) uvedeného nařízení. Příslušný orgán například může povolit přímou distribuci mléčných výrobků některým chovatelům hospodářských zvířat.

V souladu se článkem 18 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu může příslušný orgán dále povolit na svém vlastním území sběr a používání materiálu kategorie 2 a kategorie 3 ke krmení zvířat chovaných v zoologických zahradách, zvířat chovaných v cirkusech, plazů a dravých ptáků jiných než chovaných v zoologických zahradách a cirkusech, kožešinových zvířat, volně žijících zvířat, psů z uznávaných chovných stanic nebo smeček loveckých psů, psů a koček v útulcích nebo larev a červů pro rybí návnady.

V následující tabulce⁽²⁾ je uveden přehled povolených použití jako krmivo a vyžadované ošetření potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a obsahují materiály živočišného původu, v souladu s nařízením o vedlejších produktech živočišného původu a s nařízením o přenosných spongiformních encefalopatiích (platných ke dni 1/10/2017).

⁽¹⁾ Nařízení Komise (EU) č. 142/2011 ze dne 25. února 2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnice Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice (Úř. věst. L 54, 26.2.2011, s. 1).

⁽²⁾ Tabulku čtěte zleva doprava následujícím způsobem: Produkty v prvním sloupci mohou být použity bez dalšího ošetření pro výrobu krmiv pro zvířata v zájmovém chovu a pro kožešinová zvířata (ano/ne ve druhém sloupci) a musí se dále zpracovávat v souladu s právními předpisy o vedlejších produktech živočišného původu, aby se mohly používat v krmivu pro hospodářská zvířata jiná než kožešinová (ano/ne ve třetím sloupci) nebo pro zvířata v zájmovém chovu (pokud je ve druhém sloupci uvedeno „ne“), a ve čtvrtém sloupci jsou uvedena případná omezení pro krmení hospodářských zvířat jiných než kožešinových. Barevné rozlišení buněk: čím tmavší pozadí, tím omezenější použití.

Potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a jsou složeny z následujících látek nebo je obsahují či jsou jimi kontaminovány ⁽¹⁾ :	Mohou být použity bez dalšího ošetření v krmivech pro zvířata v zájmovém chovu nebo pro kožesinová zvířata:	Musí se dále zpracovat v souladu s právními předpisy o vedlejších produktech živočišného původu, aby mohly být použity jako krmivo pro hospodářská zvířata jiná než kožesinová:	Povoleny jako krmivo pro následující zvířata:
<ul style="list-style-type: none"> — mléko, mléčné výrobky a produkty získané z mléka, — vejce, vaječné výrobky, — med, — tavené/škvařené tuky, — želatina/kolagen z nepřežvýkavých zvířat, <p>pokud materiály živočišného původu</p> <ul style="list-style-type: none"> — pocházejí z Unie a — prošly zpracováním v souladu s právními předpisy o hygieně potravin. 	ANO	NE	všechna zvířata
<ul style="list-style-type: none"> — mléko, mléčné výrobky a produkty získané z mléka, — vejce, vaječné výrobky, — med, — tavené/škvařené tuky, — želatina/kolagen z nepřežvýkavých zvířat, <p>pokud materiály živočišného původu NEPROŠLY zpracováním (např. konzumní vejce, syrové mléko, med, tiramisù obsahující syrová vejce atd.) nebo pokud pocházejí ze třetích zemí.</p>	NE	ANO	všechna zvířata
ryby a produkty rybolovu	NE	ANO	nepřežvýkavá zvířata včetně zvířat z akvakultury, zvířat v zájmovém chovu a kožesinových zvířat
maso z nepřežvýkavých zvířat	ANO	ANO	zvířata z akvakultury, zvířata v zájmovém chovu a kožesinová zvířata
masné nebo krevní výrobky z nepřežvýkavých zvířat	za jistých podmínek ANO	ANO	zvířata z akvakultury, zvířata v zájmovém chovu a kožesinová zvířata

⁽¹⁾ Pokud potraviny, kterých je třeba se zbavit, obsahují několik kategorií živočišných produktů uváděných v tabulce, nebo jsou jimi kontaminovány, uplatňují se přísnější pravidla.

Potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a jsou složeny z následujících látek nebo je obsahují či jsou jimi kontaminovány ⁽¹⁾ :	Mohou být použity bez dalšího ošetření v krmivech pro zvířata v zájmovém chovu nebo pro kožešinová zvířata:	Musí se dále zpracovat v souladu s právními předpisy o vedlejších produktech živočišného původu, aby mohly být použity jako krmivo pro hospodářská zvířata jiná než kožešinová:	Povoleny jako krmivo pro následující zvířata:
želatina, kolagen nebo maso z přežvýkavců	ANO	není relevantní	zvířata v zájmovém chovu a kožešinová zvířata
masné výrobky z přežvýkavců	NE	není relevantní	zvířata v zájmovém chovu a kožešinová zvířata

4.4 Přeprava

Podle nařízení (ES) č. 178/2002 ve spojení s nařízením (ES) č. 852/2004 musí být přeprava potravin oddělena od přepravy vedlejších produktů živočišného původu a musí probíhat v různých, oddělených kontejnerech/nákladních vozech. Vedlejší produkty živočišného původu musejí být přepravovány dopravním prostředkem schváleným nebo registrovaným v souladu s nařízením o vedlejších produktech živočišného původu a doprovázeny obchodním dokladem.

Shrnutí této kapitoly

8. *Potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a jsou složeny z produktů živočišného původu nebo je obsahují či jsou jimi kontaminovány, nemohou být přímo použity při výrobě krmiv, ale vždy se nejdříve řídí ustanoveními nařízení o vedlejších produktech živočišného původu.*
9. *V zásadě se všichni provozovatelé, kteří působí v jakékoli fázi výroby, přepravy, manipulace, zpracování, skladování, uvádění na trh, distribuce, používání či odstraňování vedlejších produktů živočišného původu a získaných produktů, musejí registrovat v souladu s nařízením o vedlejších produktech živočišného původu.*
10. *Potraviny, které jsou složeny z produktů živočišného původu nebo je obsahují či jsou jimi kontaminovány a které již nejsou určeny k lidské spotřebě, ale k použití jako krmivo, se řídí zvláštními požadavky na zpracování a omezení použití.*

KAPITOLA 5

POZNÁMKY K POTRAVINÁM S PROŠLÝMI DATY POUŽITELNOSTI A MINIMÁLNÍ TRVANLIVOSTI A MATERIÁLY, KTERÉ V POTRAVINÁŘSKÝCH PROVOZECH/ZAŘÍZENÍCH SPADLY NA ZEM

5.1 Potraviny s prošlými daty použitelnosti a minimální trvanlivosti

Označení potravin datem je stanoveno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ⁽²⁾. Podle čl. 24 odst. 1 uvedeného nařízení mají potraviny, které snadno podléhají zkáze, datum použitelnosti. Provozovatelé potravinářských podniků jsou odpovědní za stanovení data použitelnosti nebo data minimální

⁽¹⁾ Pokud potraviny, kterých je třeba se zbavit, obsahují několik kategorií živočišných produktů uváděných v tabulce, nebo jsou jimi kontaminovány, uplatňují se přísnější pravidla.

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnice Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 18).

trvanlivosti, tj. doby skladovatelnosti s ohledem na bezpečnost, jakost a uvádění na trh. Některé potraviny jsou od povinnosti uvádět minimální datum trvanlivosti osvobozeny, například čerstvé ovoce a trvanlivé potraviny jako sůl, cukr nebo ocet. Jedinou kategorií potravin, pro niž je označování datem stanoveno v právních předpisech EU, jsou konzumní vejce ⁽¹⁾.

Překážkou pro zvyšování použití potravin s prošlým datem minimální trvanlivosti jako krmivo je skutečnost, že příslušné orgány v některých členských státech takové potraviny automaticky klasifikují jako:

- materiály kategorie 2 podle článku 9 nařízení o vedlejších produktech živočišného původu, pokud obsahují produkty živočišného původu, a proto nemohou být použity jako krmivo, nebo jako
- odpad, pokud neobsahují produkty živočišného původu, a proto nemohou být použity jako krmivo, nebo s nimi minimálně musí být nakládáno v souladu s právními předpisy o odpadech, než mohou být přeměněny na krmivo.

Datum minimální trvanlivosti je spíše normou jakosti potravin než bezpečnostní normou. S ohledem na konkrétní podmínky by měl odpovědný provozovatel krmivářského podniku na základě zásad HACCP kontrolovat, zda není ohroženo zdraví lidí nebo zvířat. Pokud ne, příslušné potraviny by mohly být použity jako krmivo.

Pojem data použitelnosti je řešen v čl. 24 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011:

- „V případě potravin, které z mikrobiologického hlediska snadno podléhají zkáze, a mohou tedy po krátké době představovat bezprostřední nebezpečí pro lidské zdraví, se datum minimální trvanlivosti nahradí datem použitelnosti („spotřebujte do“). Po uplynutí data použitelnosti se potravina nepovažuje za bezpečnou v souladu s čl. 14 odst. 2 až 5 nařízení (ES) č. 178/2002.“
- Cílem uvedeného ustanovení je přesně stanovit, že příslušná potravina s prošlým datem použitelnosti nesmí být uvedena na trh s potravinami Unie, neboť není bezpečná k lidské spotřebě. Jelikož čl. 24 odst. 1 nařízení (EU) č. 1169/2011 odkazuje na článek 14 nařízení (ES) č. 178/2002, který stanoví obecné požadavky na bezpečnost potravin, nikoli na článek 15 uvedeného nařízení (požadavky na bezpečnosti krmiv), mohou být potraviny, které již nejsou vhodné k lidské spotřebě, stále použity k výrobě krmiva pro hospodářská zvířata.
- Podmínkou takového použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a obsahují živočišné produkty, je soulad s nařízením o vedlejších produktech živočišného původu. Ustanovení čl. 14 písm. d) uvedeného nařízení výslovně zakazuje použití materiálů kategorie 3, které byly změněny rozkladem nebo znehodnocením, ke krmným účelům, protože takový produkt představuje nepřijatelné riziko pro zdraví lidí a zvířat. Článek 15 nařízení (ES) č. 178/2002 zakazuje uvádět krmiva, která nejsou bezpečná, na trh s krmivem nebo jimi krmit zvířata určená k produkci potravin. Článek 4 nařízení (ES) č. 767/2009 rozšiřuje působnost tohoto pravidla na všechna zvířata.
- V souladu s čl. 17 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002 je hlavní povinností provozovatelů krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce zajistit v podnicích, které řídí, aby krmiva splňovala požadavky potravinového práva, které se týkají jejich činnosti, a kontrolovat plnění těchto požadavků. Pokud provozovatelé nemohou zaručit soulad s čl. 10 písm. f) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu („...žádné riziko pro zdraví lidí ani zvířat“) nebo sběr a zpracování materiálů kategorie 3 na krmivo, aniž by byly kontaminovány materiály kategorie 2, jak je uvedeno ve čl. 9 písm. g) nařízení o vedlejších produktech živočišného původu, celá zásilka by měla být klasifikována jako materiál kategorie 2 (nepoužije se jako krmivo).

⁽¹⁾ Datum minimální trvanlivosti se vztahuje na vejce uváděná na trh jako vejce třídy A/„čerstvá“ (konzumní vejce) a je stanoveno v článku 12 nařízení Komise (ES) č. 589/2008 ze dne 23. června 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o obchodní normy pro vejce (Úř. věst. L 163, 24.6.2008, s. 6). V nařízení (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu (příloha III oddíl X kapitola 1 bod 3), je dále stanoveno, že vejce musejí být dodána spotřebiteli ve lhůtě nejvýše 21 dnů po snáše.

5.2 Materiály, které v potravinářských provozech/zařízeních spadly na zem

Někteří zpracovatelé potravin uvádějí, že pokud potraviny v potravinářských provozech/zařízeních spadnou na zem, jsou automaticky považovány za odpad (ke zbavení). Takové pravidlo by dávalo smysl pro potraviny určené k lidské spotřebě, ale nikoli k výživě zvířat. Kontakt se zemí jako takový by neměl bránit použití spadlého materiálu jako krmivo, pokud výrobce dodržuje následující opatření:

- protokol na udržování podlahy v čistotě,
- opatření proti mikrobiologické, chemické a fyzické kontaminaci
- a pokud má vhodné vybavení pro sběr potravin ze země.

Tato opatření musí identifikována a posouzena jako adekvátní a měla by v rámci povinného systému HACCP provozovatele podniku upravovat zejména použití těchto materiálů jako krmivo v pozdější fázi řetězce. Potraviny živočišného původu, které byly prohlášeny za nevhodné k lidské spotřebě z důvodu výskytu cizích těles v těchto produktech, však budou klasifikovány jako materiály kategorie 2, kterými nesmějí být krmiva žádná hospodářská zvířata kromě kozešinových. Provozovatelé krmivářských podniků, kteří uvádějí krmiva na trh, pochopitelně stále musejí zajistit, že krmivo je nezávadné, pravé, nefalšované, vhodné pro daný účel a běžné obchodní jakosti.

Shrnutí této kapitoly

11. *Potraviny s prošlým datem minimální trvanlivost mohou být použity jako krmivo, pokud splňují požadavky na bezpečnost v souladu s právními předpisy o krmivech a pokud, v případě potravin obsahujících produkty živočišného původu, splňují ustanovení nařízení o vedlejších produktech živočišného původu.*
12. *U potravin s prošlým datem použitelnosti by se nemělo automaticky vylučovat jejich použití jako krmivo. Pokud provozovatel krmivářského podniku může zaručit, že potraviny s prošlým datem použitelnosti nepředstavují riziko pro zdraví lidí a zvířat, měl by být povolen jejich vstup do krmivového řetězce.*
13. *Pokud budou dodrženy jisté podmínky, provozovatelé by se neměli automaticky zbavovat materiálů, které v potravinářských provozech/zařízeních spadly na zem, a mohou je použít jako krmivo, pokud tím není ohroženo zdraví lidí a zvířat.*

KAPITOLA 6

UVÁDĚNÍ KRMIV NA TRH

V souladu s nařízením (ES) č. 767/2009 se na potraviny, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, ale k použití v krmivech, kromě požadavků na materiály kategorie 3 stanovených v právních předpisech o vedlejších produktech živočišného původu vztahují následující pravidla:

6.1 Označování a balení

Ustanovení kapitoly 4 nařízení (ES) č. 767/2009 týkající se obchodní úpravy, označování a balení se vztahují na uvádění bývalých/vyřazených potravin, které se již jako potraviny nepoužívají, na trh z důvodu jejich statusu jako krmných surovin. U krmných surovin dodávaných jako volně ložené zásilky mohou být údaje označení uvedeny v průvodních dokladech. Informace poskytované v těchto průvodních dokladech obsahují údaje označení příslušného krmiva, nikoli údaje, které mohou být stále uvedeny na etiketách potravin.

Ačkoli čl. 8 odst. 8 nařízení (EU) č. 1169/2011 stanoví výjimku z obecných požadavků na označování pro dodávky mezi jednotlivými provozovateli potravinářských podniků, nařízení (ES) č. 767/2009 nestanoví odchylku pro dodávky jednoho provozovatele krmivářského podniku jinému provozovateli krmivářského podniku, který není koncovým uživatelem (chovatelem zvířat).

6.2 Omezení použití

Bývalé/vyřazené potraviny, které se již jako potraviny nepoužívají, s obalovými materiály (příloha III nařízení (ES) č. 767/2009) a s nadlimitní chemickou kontaminací (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/32/ES ⁽¹⁾) nebo mikrobiologickou kontaminací ⁽²⁾ se nesmějí přímo používat jako krmivo. Takové krmné suroviny jsou považovány za nevyhovující krmivo. Článek 20 nařízení (ES) č. 767/2009 stanoví, že na označení takových produktů musí být jasně uvedeno, že nemohou být použita jako krmivo bez zpracování nebo dekontaminace. V souladu s přílohou VIII uvedeného nařízení musí označení rovněž uvádět příslušný typ zpracování, jako je například odstranění obalových materiálů nebo dekontaminace, aby takové produkty mohly být způsobilé k použití v krmivech.

Shrnutí této kapitoly

14. *Na bývalé/vyřazené potraviny, které se již jako potraviny nepoužívají, se vztahují obecné požadavky na označování krmiv. Informace, jež stále mohou být uvedeny na etiketách potravinách, nezajišťují, že jsou tyto požadavky splněny, a k tomuto účelu jsou irelevantní.*
15. *Označování potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě a které nejsou v souladu s právními předpisy na bezpečnost krmiv (tj. nevyhovující krmiva), musí jasně uvádět, že mohou být použity jako krmivo pouze po řádném zpracování.*

—

⁽¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/32/ES ze dne 7. května 2002 o nežádoucích látkách v krmivech (Úř. věst. L 140, 30.5.2002, s. 10).

⁽²⁾ Vedlejší produkty živočišného původu klasifikované jako materiály kategorie 1 a 2 nemohou být ani po dekontaminačním nebo detoxifikačním procesu přeřazeny do jiné kategorie.

PŘÍLOHA

Vysvětlivka k uplatňování kritérií pro vedlejší produkty, jež jsou uvedena v článku 5 rámcové směrnice o odpadech, na produkty z potravinářského průmyslu, které nejsou složeny z produktů živočišného původu ani je neobsahují nebo jimi nejsou kontaminovány a které mají být použity jako krmivo (na základě sdělení Komise KOM(2007) 59 v konečném znění):

1. *Další využití látky nebo předmětu je jisté:*

Záměrem vyrobít z těchto látek krmivo se z nich stává, pokud mají jisté vlastnosti, jež jim umožňují použití v krmivech, krmná surovina, čímž jsou zahrnuty do systému sledovatelnosti potravinového řetězce.

2. *Látku nebo předmět lze využít přímo bez jakéhokoli dalšího zpracování jiným než běžným průmyslovým způsobem:*

Běžné průmyslové způsoby zahrnují veškeré kroky, které by výrobce v souvislosti s takovým produktem učinil, jako například:

- filtrování, omývání a sušení materiálů,
- přidávání materiálů nezbytných k dalšímu využití nebo
- provádění kontroly jakosti.

Ošetření běžně považovaná za způsoby využití však v tomto smyslu v zásadě nemohou být považována za běžný průmyslový způsob. Některé z těchto kroků zpracování mohou být provedeny v místě výroby zpracovatele, některé v místě dalšího uživatele a některé u prostředníků, pokud splňují kritérium, že tyto úkoly „jsou nedílnou součástí výrobního procesu“. Zpracovatelé potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, musejí uplatňovat procesy uvedené v katalogu krmných surovin, jež představují všeobecně uznávané a přijímané průmyslové způsoby.

3. *Výroba látky nebo předmětu je nedílnou součástí výrobního procesu:*

Se zvyšující se specializací průmyslových procesů nejsou činnosti prováděné mimo místo výroby výrobce (jako sušení, rafinace, omývání) překážkou, aby materiál mohl být považován za vedlejší produkt. Použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, k výrobě krmných směsí nevyžaduje dodatečný proces využití. Zpracovatelé potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě (provozovatelé krmivářských podniků), sbírají materiály, se kterými je nakládáno jako se surovinami pro výrobu krmiv, a zajišťují přizpůsobený výrobní proces.

4. *Další využití je zákonné, tj. látka nebo předmět splňují všechny příslušné požadavky, pokud jde o výrobek, životní prostředí a ochranu zdraví u konkrétního použití, a nepovede k celkovým nepříznivým dopadům na životní prostředí nebo lidské zdraví:*

Další použití potravin, které již nejsou určeny k lidské spotřebě, v krmivech pro zvířata podléhá právním předpisům Unie o krmivech, zejména nařízení o hygieně krmiv, v němž je zakotvena povinnost provozovatelů krmivářských podniků provádět úplný plán HACCP, a rovněž nařízení o uvádění krmiv na trh a obecnému potravinovému právu.